

Sivilombudsmannen
Postboks 3 Sentrum
0101 Oslo

Oslo, 01.04.09

KLAGE – AVSLAG PÅ BEGJÆRING OM INNSYN.

Vi viser til epost fra kommunikasjonsenheten i Forsvarsdepartementet hvor det er gitt avslag på innsynsbegjæring i opplysninger som gjelder Forsvarets sikkerhetstjeneste (FOST).

Vi har bedt om innsyn i:

- budsjettrammen for 2009
- hjemmelsgrunnlaget for tjenesten.

Dette fremgår av vedlagte innsynsbegjæring, sendt til Geir Gade (sjef FOST) og Petter Lindqvist (kommunikasjonsenheten) pr. epost 26. mars d.å.

Når det gjelder **budsjettrammen**:

Avslaget begrunnes med "hensynet til avdelingens størrelse og sårbarhet." (Se epost fra Jan Ketil Steine i kommunikasjonsenheten). Dette begrunnes ikke nærmere, og det henvises ikke til lovhjemmel.

Vi kan ikke se at det finnes bestemmelser i den nye Offentleglova som gir grunnlag for unntak fra innsynsretten. Vi finner heller ingen hjemmel i Sikkerhetsloven som sier at en budsjettramme er informasjon som skal beskyttes.

De tre andre hemmelige tjenestene i Norge offentliggjør sine budsjetter hvert år. I år har Politiets sikkerhetstjeneste 317 millioner, Etterretningstjenesten 900 millioner og Nasjonal sikkerhetsmyndighet 108 millioner i budsjett. Det er flere år siden tjenestene vurderte det som en risiko å offentliggjøre rammen, de bruker ikke lenger argumentet. Det er derfor vanskelig å se at argumentet kan gjelde for FOST.

Når det gjelder **hjemmelsgrunnlaget** for tjenesten:

Vi har fått opplyst at det er "Forsvarssjefens instruks til FOST" som forteller hvordan tjenesten skal løse sitt oppdrag og som dermed hjemler metoder/midler til disposisjon. Denne instruksjonen er gradert "begrenset". Ifølge Sikkerhetslovens § 11d) skal "begrenset nyttes dersom det i *noen grad* kan medføre skadefølger () at informasjonen blir kjent." Videre sies det at "sikkerhetsgradering ikke skal skje i større utstrekning enn strengt nødvendig."

Det er vanskelig å se at sikkerhetsgradering er nødvendig ettersom de tre andre tjenestene offentliggjør sine instruksjoner og lovverk knyttet til oppdrag og metodebruk.

Vi vil særlig påpeke at PSTs hjemler og metoder er gjenstand for løpende debatt og pågående evaluering (Metodekontrollutvalget nedsatt av Justisdepartementet). Denne åpenheten ansees som viktig i et demokratisk samfunn, og vi kan ikke se at hjemlene/metodene til Forsvarets sikkerhetstjeneste skal være mer hemmelige enn hjemlene/metodene til Politiets sikkerhetstjeneste.

Argumentet fra Steine om at "EOS-utvalget har anledning til å inspisere FOST" gir, etter vår mening, ikke grunnlag for hemmeligholdet som her praktiseres.

Vi kan heller ikke se at FOST/forsvarsledelsen har gjort en vurdering av offentlighetens behov for, og krav på, informasjon om hvordan en hemmelig tjeneste kan operere.

Demokratisk kontroll og rettssikkerhet.

Det er snart 13 år siden Lundkommisjonen konkluderte med at det

"i de hemmelige tjenestene alltid er en risiko for utvikling av uheldig praksis, utglidninger og overgrep mot enkeltindivider og grupper. Den viktigste garanti mot dette ligger i at samfunnet ikke taper dem av syne."

Kommisjonen la også vekt på at overvåking ikke må skje i større utstrekning enn nødvendig, og at det må foregå på en betryggende måte.

Den svært omfattende granskingen fremhevet betydningen av prinsipper som demokrati, rettssikkerhet og personvern. Dette er verdier som i dag er under press. Henynet til "rikets sikkerhet" tillegges stadig større vekt, og Norge har aldri brukt større ressurser på de hemmelige tjenestene enn i dag.

Vi kan ikke se at FOST har en forståelse for disse prinsippene og problemstillingene. Vi finner heller ingen vilje til åpenhet hos tjenesten. Dette skaper inntrykk av en tjeneste som opptre på siden av demokratiet.

På bakgrunn av dette ber vi Sivilombudsmannen vurdere om det finnes grunnlag for hemmeligholdet og om forsvarsledelsen har håndtert denne saken korrekt, herunder om meroffentlighetsprinsippet er tillagt tiltrekkelig vekt.

Vi viser også til Offentlegforskriftens § 10 jfr. Forskrift om informasjonssikkerhet, særlig §§ 2-10 jfr. 2-13.

Vennlig hilsen

Lene Østby Sævrøy
Journalist, TV2 Nyhetene
Tel: 02255/ 41423311
Epost: los@tv2.no